

Regenboog

onderwijs met de Bijbel als basis

MHB

**Meer- en hoogbegaafdenbeleid:
passend onderwijs voor alle leerlingen**

Inleiding

Voor u ligt het Meer- en Hoogbegaafden Beleidsplan (MHB-plan) van de Regenboog. In het eerste hoofdstuk van dit plan is de doelgroep van dit plan beschreven. Vervolgens is in hoofdstuk 2 de signalering van de meer- en hoogbegaafde leerlingen beschreven en in hoofdstuk 3 de begeleiding van hen. In hoofdstuk 4 wordt tenslotte het eigenaarschap en de evaluatie van het beleid verantwoord.

In de diverse bijlagen is meer achtergrondinformatie te vinden bij de informatie in de hoofdstukken.

Team de Regenboog

Middelburg, juni 2020 (laatst aangepast op 17-3-2022)

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	2
Doelgroep	4
Signalering van meer- en hoogbegaafde leerlingen	4
2.1 <i>Signalering bij aanmelding</i>	5
2.2 <i>Signalering tijdens schoolloopbaan</i>	5
2.3 <i>SiDi PO</i>	5
2.4 <i>Vervolgtraject signalering</i>	6
3. Begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen	9
3.1 <i>Compacten en verrijken</i>	9
3.2 <i>De begeleiding in groep 1 en 2</i>	10
3.3 <i>De begeleiding in groep 3 t/m 8</i>	11
3.4 <i>Projectgroep</i>	11
3.5 <i>Communicatie met ouders</i>	14
3.6 <i>Versnellen</i>	14
4. Beleid/eigenaarschap	14
4.1 <i>Verantwoordelijkheid</i>	14
4.2 <i>Financiën</i>	15
4.3 <i>Evaluatie beleid</i>	15
Bronnen	16
Bijlagen	18
<i>Bijlage 1 Achtergronden en visie</i>	18
<i>Bijlage 2 Signaleringslijst voor risicoleerlingen</i>	20
<i>Bijlage 3 Stroomschema signalering m.b.v. SiDi PO</i>	21
<i>Bijlage 4 Snelle screeningslijst SiDi voor groep</i>	22
<i>Bijlage 5 SiDi lijst in te vullen door de leerlingen zelf (vanaf groep 5)</i>	23

1. Doelgroep

De Regenboog richt zich met dit beleidsplan op meer- en hoogbegaafde leerlingen die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod, omdat het reguliere leerstofaanbod hen te weinig uitdaging biedt. Ieder heeft zijn eigen kwaliteiten, soms met een gelijkmatig profiel, soms met hele bijzondere kenmerken.

Doelgroepbeschrijving:

- Hoogbegaafd. Deze leerlingen hebben een IQ boven de 130 en beschikken ook nog over een aantal specifieke persoonskenmerken (zie bijlage 1);
- Begaafd. Deze leerlingen hebben een IQ tussen de 115 en de 130. Daarnaast beschikken ze over een aantal specifieke persoonskenmerken, echter minder sterk dan hoogbegaafden;
- Intelligent. Deze leerlingen hebben een IQ tussen de 115 en de 130;
- Ontwikkelingsvoorsprong. Bij kleuters kun je nog niet spreken van hoogbegaafdheid, omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Een kleuter kan dus een tijdelijke voorsprong hebben. Daarom wordt de term ontwikkelingsvoorsprong gebruikt (Van Gerven, 2014a). Het kan ook een indicatie zijn voor een structurele snelle vooruitgang;
- Talent op één gebied. Deze leerlingen hebben op één gebied behoefte aan een uitdagend onderwijsaanbod;
- Kinderen met een didactische voorsprong van een jaar.

Deze doelgroepbeschrijving is een algemene beschrijving. Toch kan dit niet altijd zo duidelijk ingedeeld worden. Niet bij alle hoogbegaafde leerlingen is het IQ goed te meten. Ook dient er rekening gehouden te worden met onderpresteerders.

Om te bepalen of een kind tot de doelgroep behoort, wordt dus verder gekeken dan naar de toetsresultaten of een IQ-test alleen. De te volgen weg is verder uitgewerkt in het stroomschema voor begaafdheid (zie hoofdstuk 2.4).

Voor de doelgroepleerlingen waarbij sprake is van specifieke problematiek (zoals o.a. faalangst, sociaal-emotionele problematiek, onderpresteren) of leerproblemen (zoals o.a. dyslexie, ADHD, ASS en een disharmonisch ontwikkelingsprofiel) wordt individueel bekeken welke aanpassingen noodzakelijk zijn, eventueel in overleg met een externe deskundige.

2. Signalering van meer- en hoogbegaafde leerlingen

Signalering van begaafde kinderen dient zo vroeg mogelijk te gebeuren (Drent & Van Gerven, 2002; Peters, 2007, in Van Gerven, 2014a). Het vroegtijdig onderkennen van de begaafdheid en hiermee de onderwijsbehoeften van een leerling is vooral van belang om problemen als onderpresteren en negatief zelfbeeld of gedragsproblemen te voorkomen (Van Gerven, 2014b).

2.1 Signalering bij aanmelding

Bij aanmelding en vanaf de eerste schooldag zijn er verschillende bronnen waar de informatie over het kind vandaan komt:

- Informatie van de ouders, **eventueel met behulp van de oudervragenlijst voor groep 1-2 uit SiDi PO (Kuipers, 2019)**;
- Indruk van de leerkracht;
- Informatie van de peuterspeelzaal of de kinderopvang;

- Informatie vanuit het intakegesprek bij aanmelding;
- Een eventueel uitgevoerd begaafdheidsonderzoek.

2.2 Signalering tijdens schoolloopbaan

Tijdens de schoolloopbaan zijn er wederom meerdere bronnen van informatie:

- Belemmerende/stimulerende factoren en de onderwijsbehoeften van de leerling (vastgelegd in Inzichtelijk of in een notitie in Parnassys);
- Jaarlijkse signaleringslijst voor groep 3-8 uit SiDi PO (Kuipers, 2019) (zie bijlage 4) (vastgelegd in [deze Drive-map](#));
- Resultaten uit het leerlingvolgsysteem (Cito) (vastgelegd in Parnassys);
- Resultaten van methodegebonden toetsen (vastgelegd in Parnassys);
- Informatie van de ouders, eventueel met behulp van de oudervragenlijst voor groep 3-8 uit SiDi PO (Kuipers, 2019) (vastgelegd in SiDi-PO);
- Het beeld van de leerling zelf, met behulp van de leerlingvragenlijst uit SiDi-PO (Kuipers, 2019) (zie bijlage 5) (vastgelegd in SiDi-PO).

2.2.1 Onderpresteerders

Onderpresteren is minder presteren dan op grond van de intelligentie verwacht mag worden zonder dat de leerling gehinderd wordt door een (versluisde) leer- of persoonlijkheidsstoornis (Montgomery, 2000, in Van Gerven, 2009; De Bruin- de Boer, 2009, in Van Gerven, 2014b).

Hoogbegaafde kinderen lopen bij een inadequate begeleiding een grote kans op onderpresteren. Het is bijzonder lastig om een onderpresteerder weer te laten presteren en meestal is hier ook specifieke (vaak externe) begeleiding bij nodig. Het is van belang ook onderpresteerders tijdig te herkennen en de begeleiding te geven die ze nodig hebben.

2.2.2 Signaleren van onderpresteerders

Het proces van signalering van onderpresteerders:

1. Algemene observaties van de leerkracht en IB-er;
2. Resultaten in het leerlingvolgsysteem;
3. Kenmerkenlijst onderpresteerders (zie www.onderpresteren.nl en de signaleringslijst in bijlage 2);
4. Informatie van de ouders;
5. Kindgesprek.

2.3 SiDi PO

Om op een goede en gestructureerde manier leerlingen met een mogelijke begaafdheid te kunnen signaleren, wordt er gebruik gemaakt van SiDi PO (Kuipers, 2019). Hiermee wordt er gewerkt met onderzoeksvragen in drie fasen. Bij iedere onderzoeksvraag is er een vragenlijst beschikbaar waaruit conclusies en adviezen gehaald kunnen worden. De indeling van SiDi (Kuipers, 2019) is als volgt:

Signalering

In deze fase wordt in kaart gebracht of er signalen zijn die kunnen duiden op een ontwikkelingsvoorsprong/ (hoge) begaafdheid -> Formulier 1 (zie bijlage 4)

Dit formulier wordt jaarlijks in december ingevuld door de groepsleerkracht.

Algemene diagnose

In deze fase wordt er met vragenlijsten voor de leerkracht, ouders en leerling en door het in kaart brengen van het didactisch niveau van de leerling bekeken of er mogelijk sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong/ (hoge) begaafdheid bij een kind -> Formulier 2 t/m 5 (zie bijlage 5) Deze formulieren worden, indien van toepassing, na de invulling van formulier 1 gebruikt. De invulling hiervan vindt jaarlijks plaats in januari.

Verdiepende diagnose

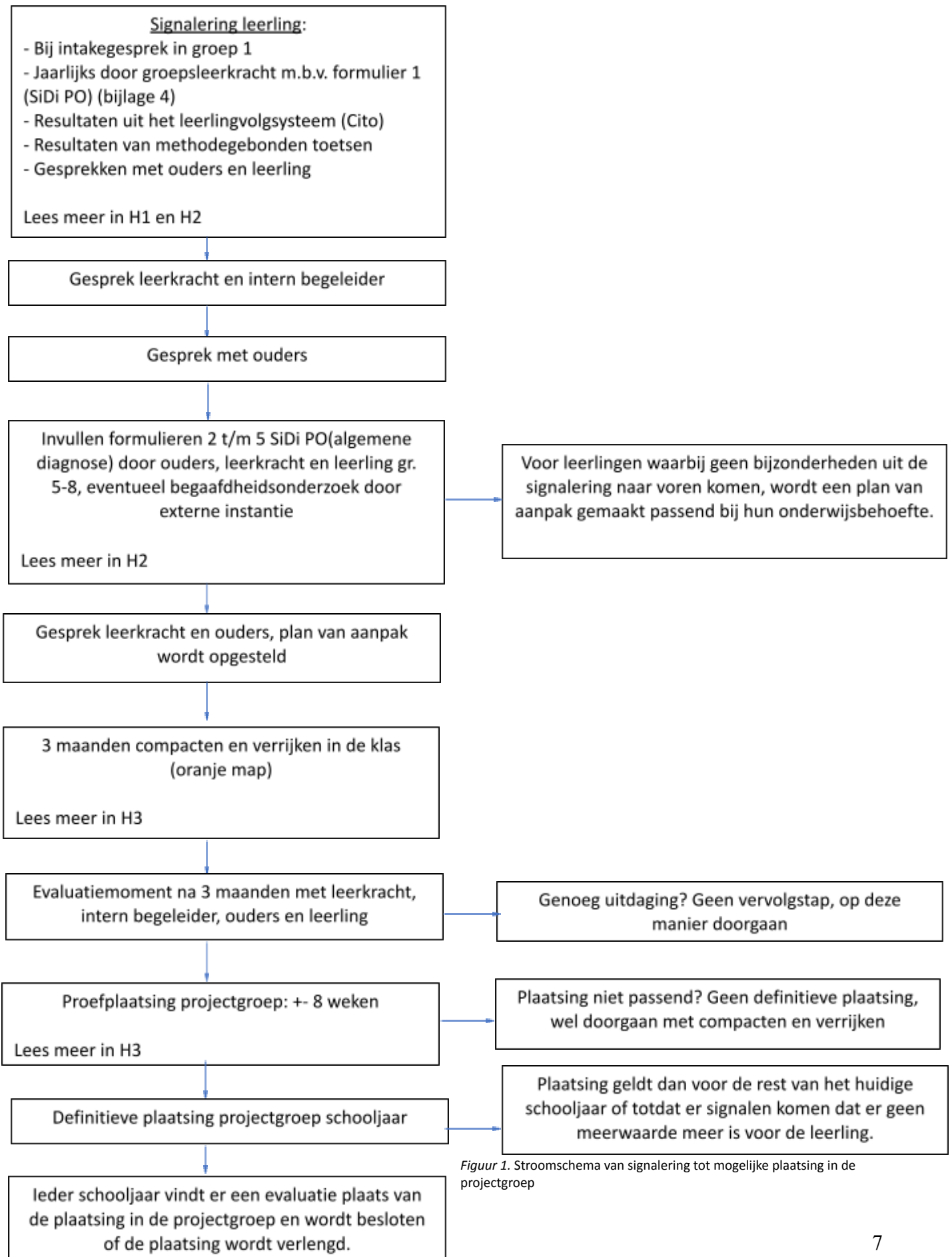
In deze fase kan er met vragenlijsten voor de ouders, leerkracht en leerling inzicht worden verkregen in de leervaardigheden van een leerling en kunnen de leerbehoeften in kaart worden gebracht. Ook zijn er vragenlijsten over eventueel versnellen, onderpresteren of het inschakelen van externe hulp -> Formulier 6 t/m 10.

Deze formulieren kunnen op ieder moment van het schooljaar, als blijkt dat daar behoefte aan is, worden ingevuld.

Met een laatste formulier kan het beeld compleet worden gemaakt en het dossier worden afgerond. De signalering m.b.v. SiDi PO wordt uitgevoerd door de leerkrachten. De uiteindelijke conclusie over leerlingen wordt vastgesteld in overleg met de MHB-coördinator en de IB'er. De signalering m.b.v. SiDi PO is uitgewerkt in een stroomschema in bijlage 3.

2.4 Vervolgtraject signalering

Na het signaleren van leerlingen worden de stappen uit het stroomschema in figuur 1 genomen. Iedere stap wordt vastgelegd in ParnasSys.

Figuur 1. Stroomschema van signalering tot mogelijke plaatsing in de projectgroep

Leerlingen die uit de signalering komen als meerbegaafd mogen een aantal vooraf vastgestelde onderwerpen en opdrachten van het reguliere aanbod overslaan (compacten). In plaats daarvan werken zij aan verrijkingsstof.

Leerlingen die uit de signalering komen als (hoog)begaafd komen mogelijk in aanmerking voor de projectgroep. Hiervoor is er een gesprek over deze leerling tussen leerkracht, Intern Begeleider en MHB- coördinator. Ook is er overleg met de ouders van de betrokken leerling. Uit deze gesprekken moet blijken of een kind geschikt is om mee te draaien in de projectgroep. Dit hangt mede af van werkhouding, motivatie, zelfstandigheid en gedrag. De te nemen stappen hiervoor zijn verwerkt in het stroomschema in figuur 1.

De plaatsing in de projectgroep is in principe altijd voor de rest van het schooljaar. Aan het einde van een schooljaar vindt er een evaluatie plaats, waarin wordt besloten of de plaatsing wordt verlengd. Hier worden uiteraard de ouders en de leerling bij betrokken. In een enkel geval kan het voorkomen dat de nieuwe aanwas van projectgroepleerlingen zo hoog is, dat de formatie hiervoor niet toereikend is. De school kan dan besluiten om leerlingen bij toerbeurt te laten deelnemen aan projecten in de projectgroep.

Instroom in de projectgroep is mogelijk in februari/maart (na de voorjaarsvakantie). De leerlingen van groep 8 verlaten op dat moment de projectgroep.

Bij het nemen van beslissingen tijdens dit vervoltraject wordt er rekening gehouden met twee soorten factoren:

- Zachte factoren

Niet alle meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn zelfsturend autonoom.

- Harde factoren

Uiteraard spelen resultaten een belangrijke rol. Een gesignaleerde leerling behaalt bovengemiddelde scores (ongeveer 85-90% van de doelen behaald) voor taal, rekenen en begrijpend lezen. Daarnaast wordt als richtlijn voor de oranje map een niveauwaarde voor de cito van een 4.2 of hoger gehanteerd. Voor de projectgroep wordt een niveauwaarde van 4.4 of hoger aangehouden.

De uiteindelijke beslissing over het te bieden onderwijs, ligt niet bij de cijfers maar, wordt genomen door de leerkracht en de IB'er in overleg met de ouders en de leerling. De vraag wat de leerling nodig heeft, is hierbij leidend.

3. Begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen

3.1 Compacten en verrijken

Op de Regenboog wordt lesgegeven volgens de principes van Handelingsgericht Werken (HGW). Tijdens de les wordt er gewerkt in drie niveaugroepen, die de differentiatie in instructie, leertijd en leerstof voor de basisvakken bepaalt:

Intensieve groep: intensief (verlengde instructie en begeleide inoefening, extra leertijd en oefenstof)

Basisgroep: basis (reguliere instructie, leertijd en leerstof)

Verdiepingsgroep: uitdaging (verkorte instructie, compacten van reguliere leerstof, verrijkingsmateriaal)

Leerlingen die uit de signalering komen als meerbegaafd (zie hoofdstuk 2) mogen een aantal vooraf vastgestelde onderwerpen en opdrachten van het reguliere aanbod overslaan (compacten). In plaats daarvan werken zij aan verrijkingsstof. Drie maanden na de start van dit compacten en verrijken wordt dit geëvalueerd met de ouders en de leerling. Eventuele vervolgstappen zijn in beeld gebracht in het stroomschema in hoofdstuk 2.4.

3.1.1 Taxonomie van Bloom

Er wordt differentiatie in de leerstof aangebracht met behulp van de taxonomie van Bloom. De leerlingen van de verdiepende groep verwerken vragen en opdrachten uit de hogere denkkorde. Voor het antwoord op de vraag of voor de uitvoering van de opdracht wordt een beroep gedaan op de vaardigheden die nodig zijn om te kunnen analyseren, evalueren en creëren. Om de taxonomie van Bloom in de praktijk te brengen zijn twee waaiers ontworpen waarop vragen staan die gesteld kunnen worden binnen de diverse denkkordes. De waaier is [hier](#) te vinden. Een waaier voor groep 1 en 2 is [hier](#) te downloaden.

3.1.2 Leervaardigheden

Om een complexe taak tot een goed einde te kunnen brengen, is het nodig dat de taak van een passend niveau is en de leerling uitdaagt om metacognitieve vaardigheden te gebruiken. Om de ontwikkeling van de metacognitieve vaardigheden van meer- en hoogbegaafde leerlingen te ontwikkelen, zullen deze vaardigheden als lange termijndoelen structureel aangeboden moeten worden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de gesprekskaarten Executieve Functies Basis Onderwijs (Leren Leren Schiedam, z.d.).

Daarnaast wordt voor deze doelen gebruik gemaakt van de doelen van de lijst 'Doelen en Vaardigheden voor ontwikkeling' (SLO, 2017). De ontwikkeling van de leerlingen van de projectgroep op deze doelen wordt vastgelegd in Parnassys in de module 'Leerlijnen'. De ontwikkeling wordt iedere periode d.m.v. een werkplan uit Parnassys gedeeld met ouders.

3.2 De begeleiding in groep 1 en 2

3.2.1 MHB in de onderbouw

Bij kleuters spreken we formeel gezien nog niet over hoogbegaafdheid, maar wordt de term ontwikkelingsvoorsprong gehanteerd. Dat betekent echter niet dat kleuters niet hoogbegaafd zouden kunnen zijn. De voorspellende waarde van een intelligentieonderzoek is op deze leeftijd nog beperkt; vandaar dat de term ontwikkelingsvoorsprong wordt gebruikt.

Door goede observaties én door goed te luisteren naar de ouders kunnen de leerkrachten al veel zien:

- Is er bij dit kind sprake van een ontwikkelingsvoorsprong?
- Zijn er bij dit kind voldoende kenmerken aanwezig van hoogbegaafdheid?
- Heeft dit kind behoefte aan een ander, aanvullend onderwijsaanbod?

Tijdens de intake gaat de leerkracht in gesprek met de ouders over de thuissituatie en het welbevinden van het kind. Daarnaast is er ook een overdracht van het kinderdagverblijf en/of de peuterspeelzaal betreffende de ontwikkeling van de leerling. Op deze manier krijgt de leerkracht een totaalplaatje van het kind. Wanneer een kind net op school is, wordt er m.b.v. het Inzichtelijk Observatiesysteem de ontwikkeling van de leerling verder in kaart gebracht. Dit wordt ook met ouders besproken.

3.2.2 Aanpak

In de groepen 1 en 2 wordt er niet gewerkt met compacten; kinderen leren ontwikkelingsgericht, de mijlpalen die hun ontwikkeling aanduiden, worden in het onderwijs niet weggelaten. We bieden de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong ondersteuning bij het ontwikkelen van hun executieve functies. Dit doen we door in de activiteiten in de klas aan te sluiten bij hun niveau van ontwikkeling en door het aanbieden van smartgames.

In de kleutergroepen wordt gewerkt aan de hand van projecten en thema's. We werken thematisch en met behulp van de projecten van Kleuteruniversiteit (z.d.).

Voor de kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong worden verdiepende opdrachten aangeboden.

Ook zijn er diverse 'klaar'-opdrachten zoals:

- Denkspelletjes
- Squla
- De BeeBot
- Smart Games
- Verdiepende opdrachten met de ontwikkelingsmaterialen
- Spiegelen
- Kralenplanken

Naast deze verdiepende opdrachten wordt aan de leerlingen die aan bovenstaande niet genoeg uitdaging blijken te hebben, eenmaal per week een activiteit in een projectgroep aangeboden. De leerkracht draagt de leerlingen van groep 2 die hiervoor in aanmerking komen aan bij de IB'er en MHB'er. Samen bekijken zij welke leerlingen dit aanbod nodig hebben.

3.2.3 Terugkoppeling naar ouders

In de onderbouwgroepen zien de leerkrachten de ouders bijna dagelijks; de lijntjes zijn dus kort. De uitdaging wordt besproken tijdens de reguliere contactmomenten.

3.2.4 Overgang naar de middenbouw

De leerlingen die versneld zijn ingestroomd in groep 3 wordt een leerstofaanbod gedaan dat bestaat uit compacten en verrijken. Eventueel volgt er later een plaatsing in de projectgroep. Hiervoor worden de stappen in het stroomschema (zie hoofdstuk 2.4) gevolgd.

3.3 De begeleiding in groep 3 t/m 8

In het schema hieronder is de organisatie van de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen in groep 3 t/m 8 schematisch uitgewerkt. Dit wordt in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

Wie	Meerbegaafden	Hoogbegaafden	Begaafd op één gebied
Wat	Compacten basisstof en verdiepende/verrijken de stof in de klas.	Compacten en verdiepen/verrijken in de klas en projectgroep	Compacten en verdiepen/verrijken op dat specifieke gebied
Waarom	Moeten zich blijven ontwikkelen en uitgedaagd worden	Moeten zich blijven ontwikkelen en uitdagen, zich met gelijkgestemden kunnen meten	Kans krijgen zich te ontwikkelen en uitgedaagd te worden op dit gebied
Waar	In de klas of onder begeleiding op een andere plek	In de klas of onder begeleiding op een andere plek en zo mogelijk in een aparte ruimte tijdens de projectgroep.	In de klas of onder begeleiding op een andere plek
Wanneer	Dagelijks één of meerdere momenten	Dagelijks één of meerdere momenten met verdiepend/verrijkend werk, de projectgroep één keer per week (instructie en evaluatie)	Tijdens de desbetreffende les en overige vrije momenten
Hoe	Met verdiepend en verrijkend materiaal	Met verdiepend en verrijkend materiaal en projectgroepopdrachten	Met verdiepend en verrijkend materiaal

3.3.1 Binnen de klas: Compacten en verdiepen/verrijken

Leerlingen met dit aanbod mogen een aantal vooraf vastgestelde onderwerpen en opdrachten van het reguliere aanbod overslaan (compacten). In plaats daarvan mogen zij werken aan verdiepende en verrijkende stof. Iedere week krijgen deze leerlingen van de groepsleerkracht instructie over dit werk en wordt het werk opgenomen in de weektaak.

Iedere week wordt aan het einde van de week het gemaakt werk door de groepsleerkracht met de leerling geëvalueerd.

3.4 Projectgroep

Wanneer het werken door compacten en verdiepen/verrijken niet voldoende uitdaging biedt wordt daarnaast het werken in een projectgroep aangeboden (zie het stroomschema in hoofdstuk 2.4).

3.4.1 Doel van de projectgroep

Het doel van de projectgroep is om meer- en hoogbegaafde leerlingen onderwijs op maat te bieden (Van Gelder & Glastra-Van Loon, z.d.):

- In de projectgroep wordt tegemoetgekomen aan de andere manier van denken van meer- en hoogbegaafde leerlingen, de leerlingen krijgen inzicht in hun denkproces.
- Er is aandacht voor 'leren leren'. Er is aandacht voor de executieve functies: De nadruk ligt op het leerproces, het belang van fouten maken en daarvan leren, zelfreflectie en niet op het product.

- Een uitdagend onderwijsaanbod verkleint de kans op onderpresteren.
- Er wordt m.b.v. de taxonomie van Bloom tegemoetgekomen aan de leereigenschappen van meer- en hoogbegaafde leerlingen: hoog leertempo, grote leerstappen, snel van begrip, goed geheugen, brede algemene interesse en kennis, onderzoekend, analytisch, probleemoplossend vermogen, doorvragen, toepassen van verworven kennis.
- Hoogbegaafde leerlingen hebben baat bij contact met ontwikkelingsgelijken (intellectuele 'peers').
- De projectgroep is gericht op de transfer naar de klas. De leerkrachten worden expliciet meegenomen door de projectgroep-leerkracht en de MHB-coördinator in het aanbod aan de projectgroepleerlingen.

3.4.2 Vormgeving projectgroep

De projectgroep van de Regenboog wordt vormgegeven door een 'projectgroep-leerkracht.' Deze heeft de benodigde kennis en vaardigheden om aan te sluiten bij de ontwikkeling en de hiaten in de ontwikkeling van de (hoog)begaafde leerling. Deze leerkracht moet zich hier ook in blijven verdiepen en ontwikkelen. Alleen de leerlingen die na drie maanden compacten en verrijken meer uitdaging nodig hebben, komen in de projectgroep. De projectgroep vindt wekelijks plaats en duurt 1 uur (groep 2-5) tot anderhalf uur (groep 6-8). Er wordt van de leerlingen van groep 6-8 verwacht dat ze in die week ook nog zelfstandig aan de projecten werken.

De projectgroep-leerkracht houdt in Parnassys iedere week bij welke ontwikkelingen de leerlingen doormaken. Deze aantekeningen zijn inzichtelijk voor de groepsleerkrachten. Daarnaast vindt er regelmatig een warme overdracht tussen projectgroep-leerkracht en groepsleerkracht plaats. Aan het einde van een projectperiode worden de ontwikkelingen geëvalueerd en wordt er een werkplan per leerling met de groepsleerkracht gedeeld. De groepsleerkracht deelt dit plan met de ouders/verzorgers van de leerling.

3.4.3 Thematisch werken

In de projectgroep wordt thematisch gewerkt. Dit is een bewuste keuze. Korte, kleine opdrachten doen binnen verschillende thema's en onderwerpen biedt onvoldoende mogelijkheden voor een leerling om zichzelf te verdiepen en een onderwerp zich eigen te maken. Ook eigen initiatief en het formuleren van eigen leervragen wordt daarmee bevorderd.

De thema's die aan bod komen zijn algemene thema's waarbinnen veel differentiatie mogelijk is. De thema's en de daarbij behorende opdrachten worden door de projectgroep-leerkracht geselecteerd. Binnen een thema werken de kinderen zelfstandig of samen aan een project. De duur van een project wisselt per thema. Over het algemeen neemt een thema zo'n 6 weken in beslag.

3.4.4 Peergroup

Een peergroup is een groep gelijkgestemden. Wij kiezen er bewust voor om leerlingen uit dezelfde jaargroep bij elkaar te plaatsen. Dit omdat wij de meerwaarde inzien van het leren van en met gelijkgestemden. Binnen deze groep gelijkgestemden is meer kennis op gelijk niveau en een gelijkere beginsituatie qua lesstof. Wel is het soms zo dat we twee peergroups bij elkaar zetten. Dit doen we bewust, om zo ook de mogelijkheid te bieden aan leerlingen die groep overstijgend willen werken en op deze manier van elkaar willen leren

3.4.5 Leerstofaanbod projectgroep.

Het verrijkingsmateriaal dat gebruikt wordt in de projectgroep moet voldoen aan een selectie van de volgende criteria:

- De verrijkingstof doet een beroep op:
 - creativiteit
 - zelfstandigheid
 - metacognitieve vaardigheden
 - onderzoekende en reflectieve houding
 - interactie
- Het karakter van de opdrachten is:
 - open
 - van een hoog abstractieniveau
 - in hoge mate van complexiteit

De materialen waarmee in de projectgroep gewerkt wordt, zijn o.a.:

- Nadenksels (groep 1-2);
- Smartgames;
- Denksleutels;
- Materiaal over hersenwerking, de leerkuil en een fixed/growth mindset;
- Vooruitwerklabboek;
- Projecten als Bright Ideas Challenge en de Grote Wetenschapsdag;
- Eigen materialen: Er worden regelmatig opdrachten gemaakt of gezocht bij de leer-/ontwikkelvraag van de leerling.

3.4.6 Evaluatie en borging

Aan al het werk dat de leerling in en buiten de projectgroep produceert, worden vanzelfsprekend eisen gesteld. Zo moet het werk er netjes en verzorgd uitzien en moet de leerling er gericht mee bezig geweest zijn. Het werk moet ook op eigen niveau en naar eigen kunnen gemaakt worden. De projectgroepleerkracht stelt in samenspraak met de leerling een doel op voor het verrijkte leeraanbod, zowel op cognitief als op metacognitief gebied. Uiteraard spelen werkhouding, inzet en zelfstandigheid ook een grote rol in de beoordeling. Per project worden er één of meerdere doelen op het gebied van executieve functies uitgekozen om aan te werken. Deze doelen worden gekozen uit de Doelen en Vaardighedenlijst (SLO, 2017). De vorderingen op de doelen worden bijgehouden in Parnassys, via de module Leerlijnen. Aan het einde van een projectperiode worden de doelen geëvalueerd, soms in samenspraak met de leerling. Het werkplan waarin de ontwikkelingen van de leerling en de evaluatie van de doelen beschreven staat wordt toegevoegd aan de map van de leerling in Parnassys. Dit werkplan wordt door de groepsleerkracht gedeeld met ouders.

3.4.5 Overgang naar de volgende groep of het VO

Ieder schooljaar wordt de plaatsing in de projectgroep geëvalueerd. De overdracht naar de volgende klas vindt zowel mondeling als schriftelijk plaats, en daarbij wordt aandacht gegeven aan de plek in de projectgroep en de doelen waaraan de leerling werkt.

Wanneer een leerling naar het voortgezet onderwijs gaat, wordt er in het onderwijskundig rapport vermeld dat de leerling in de projectgroep heeft gewerkt.

3.5 Communicatie met ouders

In alle gevallen is de groepsleerkracht het aanspreekpunt voor ouders met leerlingen met een uitdagend werk of leerlingen uit de projectgroep. Tijdens het startgesprek aan het begin van het schooljaar spreken de leerkracht en de ouders samen af hoe zij de communicatie over de leerling

voor dat schooljaar willen inrichten. Hierbij kan ook het werken in de projectgroep worden meegenomen.

Na ieder afgerond project krijgen ouders het handelingsplan met daarin een verslag van het project, de doelen waaraan gewerkt is en de evaluatie toegestuurd.

3.6 Versnellen

In uitzonderlijke gevallen komt het voor dat het aanbod van gecompacte basisstof in combinatie met verrijkingsstof en de projectgroep niet voldoende is voor een begaafde leerling. Er wordt dan gekeken naar de mogelijkheid om de leerling een klas te laten overslaan of vervroegd naar de volgende groep te laten doorstromen.

Versnellen is een ingrijpende maatregel, en het succes ervan is van verschillende factoren afhankelijk. Zo moet een leerling niet alleen over meer dan gemiddelde capaciteiten beschikken, maar ook een goede werkhouding hebben en zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling passen in de nieuwe groep. Om al deze factoren afgewogen mee te nemen in de beslissing om een leerling te laten versnellen, kan gebruik worden gemaakt van het product [Versnellen zonder drempel](#) (School aan Zet, z.d.) en met de vragenlijst 'versnellen/groep overslaan' uit SiDi-PO. De diverse onderdelen van deze lijst wordt besproken door de leerkracht, IB'er of coördinator meer- en hoogbegaafdheid, in overleg met de ouders en de leerling zelf.

In dit hele proces van besluitvorming worden ouders vanaf het eerste moment van signaleren meegenomen. Dit zorgt voor een gezamenlijk proces waarbij er, in de meeste gevallen, uiteindelijk gezamenlijk een eenduidig besluit genomen kan worden. Mocht er in uitzonderlijke gevallen toch verschil van mening ontstaan, dan wordt het besluit van de school gevolgd.

4. Beleid/eigenaarschap

4.1 Verantwoordelijkheid

Binnen de school zijn de MHB-coördinator en de IB'er verantwoordelijk voor het meer- en hoogbegaafdenbeleid. De directeur is eindverantwoordelijk. Binnen het team zijn de taken als volgt verdeeld:

	Directeur	IB'er	MHB-coördinator	Groeps-leerkracht	Leerkracht projectgroep
Opzet beleid			x		
Evalueren beleid	x (i.s.m. MR)	x	x		x
Invullen jaarlijkse signalering				x	
Oudergesprekken		(x)	(x)	x	
Beslissen over leerlingen projectgroep		x	x	x	
Verantwoordelijkheid curriculum/ inhoud projectgroep			x		x
Verantwoordelijkheid materialen projectgroep			x		x
Verantwoordelijkheid financiën	x				
Informereren leerkrachten over projectgroep			x		x

Inhoudelijk informeren leerkrachten over MHB			x		x
Informeren ouders			x	x	
Deelnemen aan netwerk coördinatoren LEV-WN			x		x
Uitvoeren projectgroep (1x per week)					x

Ieder jaar draagt de MHB-coördinator er zorg voor dat op een onder- en een bovenbouwvergadering het onderwerp MHB een keer aan de orde komt. Op deze vergadering worden leerkrachten geïnformeerd over het lesgeven aan MHB-leerlingen.

4.2 Financiën

De directeur draagt verantwoording voor de financiering van dit beleid. De te maken kosten worden ieder jaar opgenomen in de jaarbegroting.

4.3 Evaluatie beleid

Ieder schooljaar wordt het beleid door de MHB-coördinator en IB'er geëvalueerd en eventueel aangepast.

Bronnen

- Drent, S & Van Gerven, E. (2002). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Utrecht: Lemma
- Gagné, F. (2003). Transforming Gifts into Talents: The DMGT as a Developmental Theory. In N. Colangelo & G.A. Davis (Eds.), *Handbook of Gifted Education (3rd ed.)* (pp. 60-74). Boston: Pearson Education, Inc.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books
- Heller, K.A. & Hany, E.A. (1986). Identification, development and achievement analysis of talented and gifted children in West Germany. In K.A. Heller & J.F. Feldhusen (Eds.), *Identifying and Nurturing the Gifted* (pp. 67-82). Toronto: Huber
- Kieboom, T. (2015). *Hoogbegaafd: Als je kind (g)een Einstein is*. Tiel: Lannoo
- Kleuteruniversiteit (z.d.). *Kleuteruniversiteit voor inspiratie*. Geraadpleegd op 8 oktober 2019, van <https://www.kleuteruniversiteit.nl/>
- Kuipers, J. (2019). *SiDi PO: Toolbox Cognitief Talent*. Drachten: Eduforce
- Leren Leren Schiedam (z.d.). *Gesprekskaarten Executieve Functies Basis Onderwijs*. Geraadpleegd op 8 oktober 2019, van <https://www.mijnwebwinkel.nl/winkel/lerenlerenschiedam/a-51642041/gesprekskaarten/gesprekskaarten-executieve-functies-basis-onderwijs/>
- Mönks, F. & Ypenburg, I. (1995). *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school (2nd ed.)*. Alphen aan den Rijn: Samson H.D. Tjeenk Willink
- Renzulli, J.S. & Reis, S.M. (2003). The Schoolwide Enrichment Model: Developing Creative and Productive Giftedness. In N. Colangelo, & G.A. Davis (Eds.), *Handbook of Gifted Education (3rd ed.)* (pp. 184-203). Boston: Pearson Education, Inc.
- School aan Zet (z.d.). *Versnellen zonder drempels*. Geraadpleegd op 3 september 2019, van <https://talentstimuleren.nl/onderwijs/primair-onderwijs/hulpmiddel/3613-versnellen-zonder-drempel>
- SLO (z.d.-a). *(Hoog)begaafdheid*. Geraadpleegd op 27 augustus 2019, van <https://talentstimuleren.nl/thema/begaafdheid/hoog-begaafdheid>
- SLO (2017, 11 april). *Doelen en Vaardigheden voor Ontwikkeling (DVO)* Geraadpleegd op 17 maart 2022, van <https://talentstimuleren.nl/thema/talentontwikkeling/hulpmiddel/4330-doelen-en-vaardigheden-voor-ontwikkeling-dvo>

Sternberg, R. (2002). *Succesvolle Intelligentie. Hoe praktische en creatieve intelligentie succes bepalen*. Lisse: Swets & Zeitlinger

Van Gelder, M., & Glastra-Van Loon, H. (z.d.). *5 goede redenen voor een plusklas!* Geraadpleegd op 3 september 2019, van <https://dednkrs.nl/5-goede-redenen-plusklas/>

Van Gerven, E. (2009). *Handboek hoogbegaafdheid*. Assen: Van Gorcum

Van Gerven, E. (2014a, 1 juni). *Slimme kleuters*. Geraadpleegd op 27 augustus 2019, van <https://wij-leren.nl/hoogbegaafde-kleuters.php>

Van Gerven, E. (2014b, 1 juni). *Onderpresteerders*. Geraadpleegd op 27 augustus 2019, van <https://wij-leren.nl/hoogbegaafdheid-onderpresteren.php>

Bijlagen

Bijlage 1 Achtergronden en visie

Er is geen eenduidige wetenschappelijke definitie van (hoog)begaafdheid. Toch bieden de diverse theorieën en modellen relevante aanknopingspunten voor een werkdefinitie die bruikbaar is voor de onderwijspraktijk (SLO, z.d.-a):

Kenmerk	Toelichting
Sterk potentieel	(Hoog)begaafde leerlingen beschikken over een in aanleg aanwezig potentieel om tot uitzonderlijke prestaties te komen, behorend bij de beste 10%, op één of meerdere begaafdheidsgebieden
Dynamisch	De ontwikkeling van talent is een langdurig en dynamisch proces. Zowel persoonlijkheidseigenschappen als de interactie met de omgeving zijn medebepalend voor de mate waarin het aanwezige potentieel tot zijn recht komt (Mönks & Ypenburg, 1995; Heller & Hany, 1986; Gagné, 2003)
Creatief denkvermogen	Een (hoog)begaafde leerling beschikt over een hoge intelligentie in combinatie met een creatief denkvermogen (Renzulli & Reis, 2003; Mönks & Ypenburg, 1995; Sternberg, 2002)
Intrinsieke motivatie	Daarnaast is er sprake van een intrinsieke motivatie (doorzettingsvermogen) om een taak te volbrengen wat zich onder andere uit in een sterke gedrevenheid wanneer iets hun interesse heeft (Renzulli & Reis, 2003; Mönks & Ypenburg, 1995)
Domeinspecifiek	(Hoog)begaafdheid is domeinspecifiek (Gardner, 1999; Heller & Hany, 1986; Gagné, 2003)
Meerdimensionaal	(Hoog)begaafdheid is geen eendimensionaal begrip dat is uit te drukken in een criterium als een IQ 'score' > 130. Een hoge score is wel een sterke indicatie van een hoge intelligentie, maar een lagere score sluit dit niet uit. (Hoog)begaafdheid omvat in ieder geval meer dan een hoge intelligentie en intelligentie omvat meer dan een IQ-test meet (Gardner, 1999; Sternberg, 2002)
Kenmerken begaafdheid	Op een gemiddelde populatie heeft 10% van de leerlingen kenmerken die kunnen duiden op (hoog)begaafdheid (Mönks & Ypenburg, 1995), waaronder indicaties die duiden op een hoge intelligentie
Zijnskenmerken	De kenmerken die het zijn van een begaafd kind bepalen, zijn: De lat automatisch hoog leggen, kritische instelling, groot rechtvaardigheidsgevoel en gevoeligheid (Kieboom, 2015).

De visie op onderwijs van de Regenboog luidt als volgt:

Visie op onderwijs van de Regenboog

Hoe ziet jouw plan eruit?

God heeft een plan met jouw leven. Door ontdekkend te leren, ontwikkel jij je eigen talenten, kennis en vaardigheden om je straks in de veranderende maatschappij te kunnen inzetten voor de ander en jezelf, op de plek die God jou geeft.

Op de Regenboog leren kinderen en leerkrachten met plezier! Kinderen leren door te ervaren en te ontdekken in een leerrijke omgeving, zowel binnen als buiten de school. Wij vinden het belangrijk dat kinderen ontdekken waar zij goed in zijn en talenten van zichzelf en de ander leren waarderen. Onder talenten verstaan wij niet alleen cognitieve talenten maar ook praktisch inzicht, praktisch handelen en creativiteit. Bovenstaande doet recht aan de unieke talenten die God ieder kind gegeven heeft.

Wij willen zorgdragen voor een ononderbroken leerontwikkeling van kinderen en sluiten daarom aan op de onderwijsbehoefte van elk kind waarbij de leerlijnen leidend zijn. Op de Regenboog staan wij voor een stevig kennisfundament van de basisvakken.

De sociaal-emotionele ontwikkeling gaat hand in hand met de cognitieve leerontwikkeling van kinderen. Wanneer de kinderen bij ons op school komen, zijn ze eerst vooral gericht op zichzelf. Wij helpen de kinderen om zichzelf beter te leren kennen en zijn gevoelens en gedachten te reguleren. Later krijgen kinderen steeds meer oog voor de gevoelens en gedachten van de ander en leert hij zich in de ander te verplaatsen. Wij leren de kinderen om keuzes te maken die goed zijn voor zichzelf en de ander. Wij vinden het belangrijk om hier als leerkrachten een voorbeeldrol in te vervullen. Wij leren kinderen op een plezierige manier met elkaar samenwerken en samenleven en dit ook concreet vorm te geven in de directe omgeving.

In deze visie komen een paar aspecten duidelijk naar voren die te maken hebben met het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen:

- Kinderen ontdekken waar zij goed in zijn en leren talenten van zichzelf en van anderen waarderen.
- Er wordt aangesloten bij de onderwijsbehoefte van het kind waarbij de leerlijnen leidend zijn.
- De cognitieve leerontwikkeling gaat hand in hand met de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Bijlage 2 Signaleringslijst voor risicoleerlingen

Afkomstig van Onderpresteren.nl

Onderstaande lijst is bedoeld om een beeld te krijgen van het risico op onderpresteren bij een kind. Herken je meer dan vijf punten, ga dan als leerkracht en ouders met elkaar in gesprek om te zien of het gedrag op school en thuis dezelfde tendens vertoont. Als dat zo blijkt te zijn, bevat het boek 'Onderpresteren op de basisschool' verschillende suggesties om het kind 'bij de les' te krijgen. Het is toegestaan deze lijst over te nemen met verwijzing naar Onderpresteren.nl.

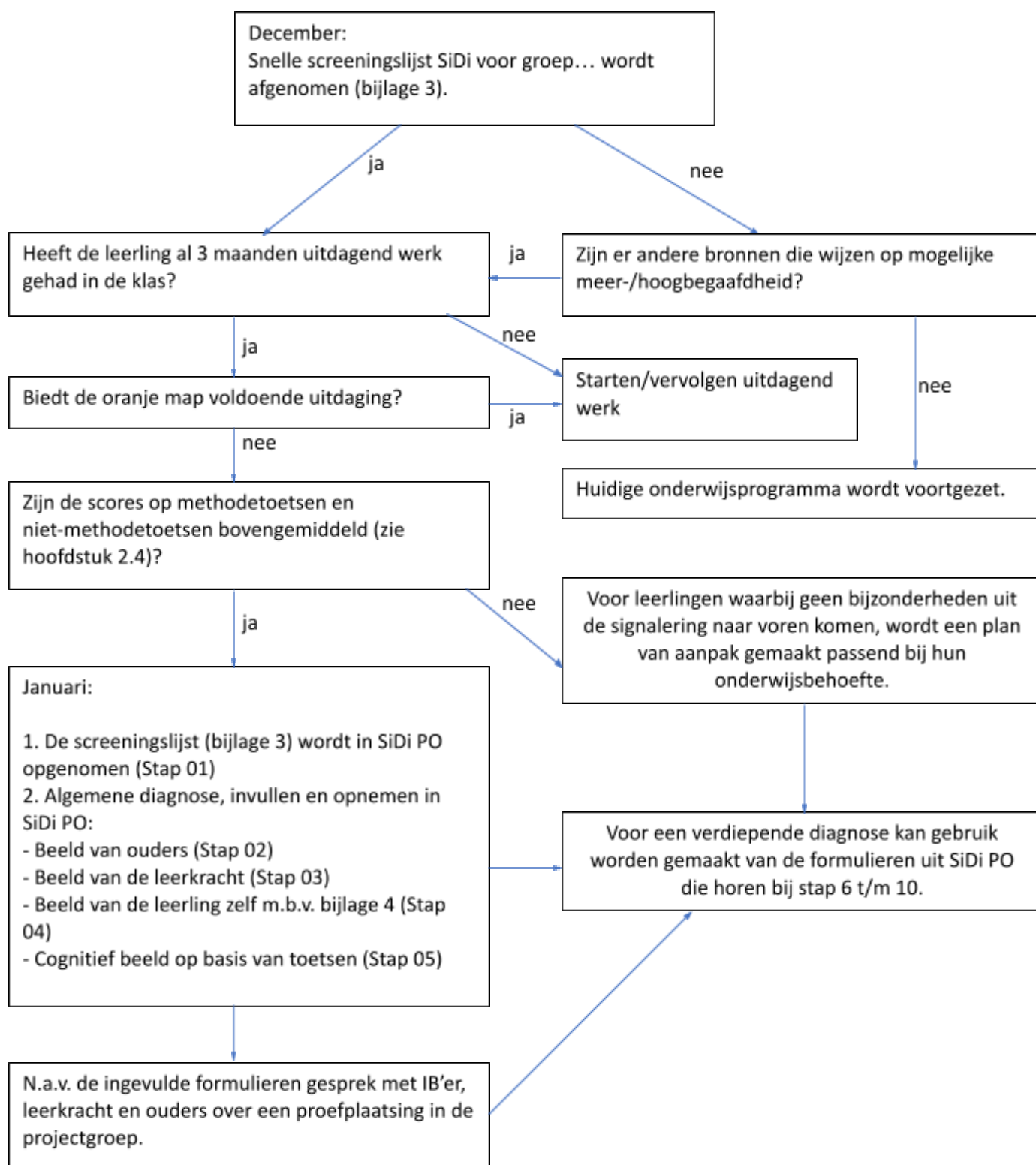
Kenmerken op school

- o Gemiddelde tot hoge intelligentie
- o Wisselende resultaten, binnen vakken en tussen vakken onderling
- o Scoort het beste op 'inzicht'-stof, niet op 'stamp'-stof
- o Drukt zich mondeling (veel) beter uit dan schriftelijk
- o Stelt werk tot het laatste moment uit
- o Spant zich in de klas zo min mogelijk in, werkt langzaam
- o Langetermijnprojecten komen meestal niet van de grond
- o Levert werk soms niet in
- o Heeft geen interesse voor de nabespreking van ingeleverd werk
- o Blijkt vaak materialen niet op orde te hebben (kapot, vergeten, 'kwijt')
- o Weet niet wat er verwacht wordt, mist informatie over opdrachten
- o Goede bedoelingen en voornemens maar weinig resultaat
- o Toont wel belangstelling voor doelen, pleegt geen inspanning om ze te bereiken
- o Gemakkelijk afgeleid
- o Vermijdt nieuwe taken en uitdaging
- o Vindt alles 'saai', moeilijk te motiveren
- o Geeft soms blijk van onrealistisch hoge standaarden/verwachtingen ten opzichte van zichzelf
- o Blijkt op andere momenten een negatief zelfbeeld te hebben ('ik kan het toch niet')
- o Hangt de clown uit in de klas
- o Is dromerig en afwezig

Gedrag thuis

- o Vertelt weinig tot niets over school
- o Toont geen trots over schoolprestaties/producten
- o Brengt papieren en boodschappen van school vaak niet over
- o Voorkeur voor passieve tijdspassing (televisie, gamen, hangen)
- o Zoekt naar de kortste weg (kantjes eraf lopen, vals spelen, 'cheats')
- o Vertelt niet altijd de (hele) waarheid
- o Heeft moeite met verliezen bij spelletjes en sport
- o Geeft snel anderen de schuld als er iets misgaat
- o Begint veel, maakt weinig af
- o Heeft de neiging zich te verliezen in een obsessieve hobby
- o Maakt een vermoeide/ontmoedigde indruk
- o Geeft snel op, hulpeloos
- o Investeert weinig in een sociaal leven, weinig vrienden
- o Neemt weinig verantwoordelijkheid voor de omgeving (eigen kamer, taken in huis)

Bijlage 3 Stroomschema signalering m.b.v. SiDi PO

Bijlage 4 Snelle screeningslijst SiDi voor groep

De meest recente lijst is [in Drive](#) terug te vinden. Jaarlijks zijn er kleine wijzigingen in deze lijst. De originele lijst is als vragenlijst in SiDi-PO terug te lezen.

Bijlage 5 SiDi lijst in te vullen door de leerlingen zelf (vanaf groep 5)

Hallo,

Jouw juf of meester wil graag weten hoe jij over de onderstaande vragen denkt. Het is geen test. Vul het zo eerlijk mogelijk in. Jouw juf of meester zal de uitkomst met jou bespreken.

Je ziet hier een aantal uitspraken. Het is de bedoeling dat je steeds aangeeft of je het eens bent met de uitspraak of dat je het er niet mee eens bent. Je kunt kiezen uit:

ik ben het er mee eens

ik ben het er een beetje mee eens

ik ben het oneens

1. Ik ga meestal met plezier naar school

Oneens Een beetje eens Mee eens

2. Ik voel mij wel goed op school

Oneens Een beetje eens Mee eens

3. Ik zit in de les niet vaak te dromen

Oneens Een beetje eens Mee eens

4. Ik vind wat ik op school leer interessant

Oneens Een beetje eens Mee eens

5. Ik vind dat ik goed mijn best doe

Oneens Een beetje eens Mee eens

6. Ik kan goed zelfstandig werken

Oneens Een beetje eens Mee eens

7. Ik kan het werk maken zonder de uitleg van de juf/meester

Oneens Een beetje eens Mee eens

8. Ik leer heel gemakkelijk en kan goed onthouden

Oneens Een beetje eens Mee eens

9. Ik vind het oplossen van ingewikkelde problemen leuk

Oneens Een beetje eens Mee eens

10. Ik heb vaak originele ideeën

Oneens Een beetje eens Mee eens

11. Ik doe mijn best om geen fouten te maken

Oneens Een beetje eens Mee eens

12. Ik vind het meeste schoolwerk boeiend

Oneens Een beetje eens Mee eens

13. Ik ben vaak eerder klaar met mijn werk

Oneens Een beetje eens Mee eens

14. Ik denk dat ik een van de beste leerlingen van de groep ben

Oneens Een beetje eens Mee eens

15. Ik haal goede scores

Oneens Een beetje eens Mee eens

16. Ik vind dat ik op school veel leer

Oneens Een beetje eens Mee eens

17. Mijn werk vind ik best moeilijk

Oneens Een beetje eens Mee eens

18. Wanneer ik fouten maak, vind ik dat niet erg

Oneens Een beetje eens Mee eens

19. Ik ben nooit zenuwachtig als ik een spreekbeurt moet houden

Oneens Een beetje eens Mee eens

20. Ik ben nooit zenuwachtig als ik een toets moet maken

Oneens Een beetje eens Mee eens

21. Ik vind het leuk als ik moeilijk werk moet maken

Oneens Een beetje eens Mee eens

22. Bij rekenen word ik echt uitgedaagd

Oneens Een beetje eens Mee eens

23. Bij taal en lezen word ik echt uitgedaagd

Oneens Een beetje eens Mee eens

24. Bij andere vakken word ik uitgedaagd

Oneens Een beetje eens Mee eens

25. Ik heb vrienden/vriendinnen in de groep

Oneens Een beetje eens Mee eens

26. Mijn groepsgenoten begrijpen meestal wat ik bedoel

Oneens Een beetje eens Mee eens

27. Ik word niet vaak gepest of geplaagd

Oneens Een beetje eens Mee eens

28. Ik voel me niet vaak alleen op school

Oneens Een beetje eens Mee eens

29. De meesters en juffen zeggen dat ik mijn best doe

Oneens Een beetje eens Mee eens

30. De meesters en juffen geven op een goede manier les

Oneens Een beetje eens Mee eens

31. De meesters en juffen hebben aandacht voor mij

Oneens Een beetje eens Mee eens

32. De meesters en juffen besteden aandacht aan mijn werk

Oneens Een beetje eens Mee eens

33. De meesters en juffen vragen naar mijn mening

Oneens Een beetje eens Mee eens

34. De meesters en juffen geven mij goed en uitdagend werk

Oneens Een beetje eens Mee eens